

Mada njegovo glavno delo nosi naziv "Etika", Spinoza je bio daleko od stvaranja bilo kakve etike kao filozofske discipline u uzem smislu, odnosno kao normativne nauke. Spinoza "ne poznaje" nikakve eticke norme, ideale, postulate ni moralne vrednosti, a jos manje neke eticke kategorije, u smislu kojih treba da se odvija covekov zivot, ljudsko delovanje i postupanje.

Spinozin zadatak, kao kasnije i Hegelov, a ta dva filozofa se u tome kao i u mnogo cemu drugom podudaraju, jeste: spoznati stvarne uzroke odredenog zbivanja, tj. zasto se nesto zbiva ili dogadja, a ne kako bi bilo kad bi ili trebalo bi tako i tako...

Govoreci o apstraktnom razumu, koji se krece u za njega neresivim suprotnostima izmedju onoga sto jeste i onoga sto bi trebalo biti, i koji postavlja kategoriju "moranja" ili "trebanja". Hegel se, stojeci u ovom pitanju na istoj poziciji kao i Spinoza, unapred fino rugao svim takvim vrednosnim postavkama, koje se osnivaju na odredenim razumskim postulatima.

Svi postulati takve vrste izlaze izvan podrucja naucnog istrazivanja, odnosno postavljaju se sami kao predmet tog proucavanja, kako bi se nasle osnove tih postulata.

Stoga se bez preterivanja moze reci da se ovde na Spinozi mogu uciti gotovo svi kasniji gradjanski filozofi i eticari sve do danasnjeg dana, i Spinoza je u tome isto toliko ako ne i vise aktuelan danas kao i pre tristo godina.

CAUSA SUI

PREVLADAVANJE DEKARTOVOG DUALIZMA

Polazeci od Dekartove filozofije, prvi Spinozin zadatak je bio prevladavanje njegovog dualizma. Stoga, vec osnovne postavke njegovog glavnog dela "Etike" pocinju monistickim odredjenjem pojma supstancije.

Postoji samo jedna supstancija, koju Spinoza naziva "Bog ili priroda" (dues sive natura), ciji su atributi proteznost i misljenje. Dok je Dekart postavio apsolutnu razliku izmedju proteznosti i misljenja, koju onda nikako nije mogao prevladati u svom sistemu, Spinoza je svojom osnovnom postavkom naglasio njihovo jedinstvo, koje je dato u jednoj supstanciji. Prema tome, proteznost i misljenje su svojstva (atributi) materije, koja je CAUSA SUI, odnosno sama svoj uzrok-koji za svoje postojanje ne treba nikakvog vanjskog uzroka. Ali to jedinstvo proteznosti i misljenja ne znaci apsolutno iskljucivanje njihove razlike, pa ono nije i njihova identicnost kao sto s druge strane Spinoza ne poistovecuje materiju s proteznošću. Kad bi priroda materije bila iscrpljena proteznošću, to jeste samo jednim svojim svojstvom i bila identicna s njom-kao sto je to slucaj kod Dekarta, onda bi misljenje kao svojstvo materije bilo nemoguće, jer su misljenje i proteznost potpuno razlicita svojstva, a tu postavku i to shvatanje Spinoza i izricito naglasava. Prirodu (Boga) i njene attribute Spinoza naziva "natura naturans" (priroda stvoriteljica), a moduse (stanja supstancije) "natura naturata" (stvorena priroda), jer je uzrok modusa u supstanciji i atributima.

SAVRSENA SAMODOVOLJNOST

CAUSA SUI (uzrok samog sebe) jeste sredisnji pojam Spinozine filozofije, i u njemu je sadrzana sva Bogata i duboka problematika u kojoj se Spinoza "dovinuo" do sinteze svih filozofskih i naucnih dostignuca svog vremena i najpotpunije izrazio odreden pogled na svet u najcistijem filozofskom obliku. Odredjenje supstancije, materije ili prirode kao CAUSA SUI utvrđuje pre svega jedinstvo sveta i njegovu celovitost, zatim odbacivanje svakog vanjskog uzroka, odnosno samodovoljnost i autonomnost prirode, i napokon na tome se odredjenju zasniva Spinozin monisticki determinizam, a u vezi s tim i njegov pojam slobodne nuznosti. Po svojoj definiciji supstancija sadri u sebi postojanje, odnosno ona je apsolutni i beskrajni bitak s beskonacno mnogo atributa ili svojstava, od kojih svaki izrazava njegovu vecnu i beskrajnu bit, a priroda biti se ne moze shvatiti drugacije nego postojeca.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com